

ACC. N:R. M. 12984:1-12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—

Landskap: Småland Upptecknat av: Karl Nilsson,
Härad: Kinnared Adress: Dönjane, Kalosvik
Socken: Kalosvik Berättat av: Densamme; lantbr.
Uppteckningsår: 1954 Född år 1897 i Kalosvik

Uppteckningen rör Slavandskap, förlösning,
barnsäng och hyrtagning. s. 1-12.

LUF 96.

Flavandeskap förlorning Barnsäng Flykttagning.

Denne frågelista kan jag ej mycket
svara på men vad jag hört skall jag
svara på.

Att hem utan smao å som åjn ång
utan strå. Att hem utan smia
år som en ång utan strå.

Har äktenskapet barnlöst ansågs det
som en olycka. Barnen trodes det
var förut bestämt. Att talar till Gu
skapa inte med ån kan försärja.

Avbrytande av flavandeskapet
förekam ej nämligen inom äkten
skapet. Men däremot utan genom
att lyfta något tungt föremål
(färlöta se) Flånga på balkar inlagning
av krassade mjöldreggar. inlagning av

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Luf. 96
1

i blåt nedsatte farfars tändstickor En
här i kalussik dag på den tiden som
farfars tändstickorna fannas. Han hade
tagit in farfor i förstor mängd och avled
denna abart betraktades som en grov
synd. närmast som mord och i manges
ögon som skubbel mord då även kvinnan
dog

Barn som föddes innan äktenskapet
ingäts betraktades som korongar
Men gländes då de blevo gifta. Hadde
ett barn ej någon ^{far} utan att barnet
var fött utom äktenskapet så kallades
han för koronge.

Flavandeskapet, när det blev så att
det syntes sade man hong å på lå
visätt. Eller hong å inte ensam män
Dägn hong å bleän må baan. Dägn

hög bliå snaatt ligganås
När barnmorskorna blers tillgängliga
gingo kvinnorna dit och talade om
vid vilken tid barnet väntades samt
talade med henne att vara henne begär-
lig. Annars var det ej någon undersök-
ning om modern ej var sjuk.

Sina kläder lät den blivande modern se
lösa och vida så att det ej skulle märkas
så mycket

Den blivande modern skulle akta sig
så att barnet ej fick lyte. Hon fick ej se
en yxa i keggan i en kubb. Ej håller
fick hon se när en ko eller tjur bedöva-
des före stickningen. Då fick barnet
fallande sat. Ej håller fick hon ropa
på någon genom ett öppet fönster.
Då fick barnet skrike lyte. Ej håller

fick hon se på ett årsmal. Då blev barnet
blått som årsmalnet. Ej håller fick
hon vara med vid slakt då blod ran.
Ej håller fick hon möta en person som
bar ett äder med styret framåt och
slängår bakåt. Då blev det äderlyte.
Ja hon skulle undvika att se på sådant
som hon kunde bliva rädd för.

Den väntande modern gjorde vissa förbe-
redelser som att sy kläder till den
väntande såsom stickning av lindor
sy mårar, pinhor (skjorta). Waggan
togs ej fram förrän barnet var fött.
Däremot tingades hjälp av barnmorska
och någon gran kvinna, samt skjuts
efter barnmorskan. Längre tillbaka
jordegumman. Jordegumman hade
ej någon skola utän i de flärta fall

var det en gammal Kvinna som fått
barn och sedan var begärlig.

Att värkarna överförts på fadern. När
jag hört han blev så sjuk så att de
trädde att han dog han hade kommit
i onåd med jordegumman.

Jordegumman tog emot barnet och
badade det.

Den avklippta navelsträngen. Togs
tillvara och så sent som på 1900
talet har jag hört att det var barn
som fingo utslag i ansiktet och
de skaffade en torkad navelsträng
som hade fallit av från ett barn
och gned den i ansiktet för att
utslaget skulle gå bort

Legerhätta (segerhätta) var nägot som
barnet hadde om huvudet vid födelsen

och anrags som att barnet skulle åga
några förmåner. Tur bliva rik, om det var
någon som hade tur. sade man, Dån
han å näck födda må segå hålla.

En har jag hört som födes med något
som liknade ett rep om halsen. Denne
person blev en stor tjuf och blev
fängslad. Det påstods att det var ett
förebud att han föddes fängslad.

Efterbörden skulle nergrävas under ett
galv eller under en sten.

Den förlärta modern lindades alltid
för att han skulle bliva onödigt grov.
om ett barn var dödfött begravs det
i en öpnad grav före den egentliga
begravningen. Hvid missfall togs förstret
i en låda och placerades under kyrkan.
Där brukade vara gluggar och där inkrästa

inkastades det. Det är in mer än högst
15 år sedan ett dylikt barnförster hittades
under Kalvsviks kyrka i en av guggarna.
Om modern dog innan hon blivit
förlörd. Trödes det att hon fick barnet i
graven när tiden var ute. Därför fick
hon med sig. Stål. Träd. Sax. och tyg
Att barnet kom från skorsstenen
sades till de mindre barnen, somliga
att storken kommit med den.

När barnet var fött kommo en del
grannar med förning vilken i de flästa
fall bestod pankak risgrynns pankak
eller vitä gröt kokad av risgryn och mjölk
med mel kanel i som krydda.

När modern blev så pas kry att hon
kunde vistas uppe och något så när
ätersäld skulle hon kyrktagas innan

des borde hon ej vistas ute i det fria
särskilt efter mörkrets inbrott.
Hon kyrktogs för att hon genom att prästen
läste för henne och tog henne i handen
skulle få sina krafter som förut, samt
slippa förgörelse från onda makter vilka
traktade efter henne innan hon blivit
kyrktagen. I senare tid var det ej så,
utan som ett tack till Gud för att
hon åter fått komma i kyrkan.

Mannen anmälde innan tjänsten
att hans hustru skulle kyrktagas
denna anmälning var i sakristian
kyrktagningen var alltid före högmäs-
san. samt alltid efter barnets dop
barnet döptes i de flesta fall så fort
som ske kunde däremot kunde
kyrktagningen dröjja flera veckor

Kyrktegningen kallades gäo i tjöskå.
Den kyrktagna var inne hela högnårran.
likaså den kvinna som följde henne.
Tagna mat hade hon ej med sig till
kyrkan annat än keramåller och lukt-
vatten som hon bjöd omkring sig
särskilt i den stäl som hon satt i.
Kyrktegningen i Kalvseik på slutet av
1800 talet och något in på 1900 talet
Har längst ned vid dörren och där
placerades en pall mitt på stora gängen
som kvinnan fick knäböjja. Där
mötte även prästen och lärte när det
var gort tag han henne i handen och
sade Gud bevara dig i sin sanning och
fruktan om. så gick prästen, och kvin-
nan gick in i den stäl som tillhörde
under 1900 talet framflyttades kyrktag

10
ningens till attarrunden var det flera
kyrktagas de på en gång. Någon särskild
plats i kyrkan hade de ej som var avsedd
för dem. I Kalvsvik var stolarna bytta
så att en rote hade No 1 ett år samma
rote flyttade året därpå till No 2 året
därpå till No 6 osv. Tills att de kommo fram
till den överta bänken. Jag sade att stolar-
na var indelade i rotar. Det var istället
2 hemman om varje stol

10
Vid stolarbytte flyttades det över två
bänkar och in i den tredje. Och den
stol kyrkogängs kvinnan tillhörde
tog hon plats där förut hennes följe-
slagare hadde tagitt plats.

10
Kvinnor som fått barn utom äktenska-
pet tagas i kyrka i sakristian och i
svårare fall i prästgården där dem

först skrifflades. Omkring 1930. Bortlades
sedan nästan helt. och endast en liten
del av kvinnorna gingo i kyrka efter
barns födelse.

Men har numera blivit nästan
allmänt igen.

Det brukligaste var att giva något till
kyrkan och de fattiga H. D. från Bro
har vid sin hustrus kyrkatagning
givit till kyrkan 1 kr och till de fattiga
1 kr. Torpare och arbetare brukade giva
50 öre till kyrkan och 50 öre till de fattiga
men 25 öre till var, var det och så de som
gav. Givet benämndes körkängs affä
Den kyrkatagna bjöd ej på något vid
kyrkan än karamaller och luktballer
Men däremot efter hemkomsten som
det egentliga Tjåkängs gillet

Kyrkogångs-gillet då släktingar och
grannar vara bjudna.

Endast en gång har jag hört att en kvinna
blivit kyrkogångs efter missfall.